

— *Nebeské dopisy zvěstují vraždu Kathariny*

Od oné scény v klášterním chóru jako by Katharinina smrt visela ve vzduchu. Marii Luisu už o tom Kristus v jednom jejím vidění ústně informoval, chybělo už jenom písemné potvrzení shora. A tak se Maria Francesca skutečně musela znovu na rozkaz Marie Luisy pustit do práce a v úloze Matky Boží psát dopisy došlé z nebe. O tom, jak vznikaly, vypovídala před vyšetřujícím soudcem 21. února 1860 takto:¹⁶ „To, co teď řeknu, jsem jménem Madony sdělila Petersovi v několika dopisech písemně: že totiž měl ďábel tu drzost, že na sebe vzal podobu jeho milované dcery, aby ji tím zostudil. V této podobě se sestře Luise Marii (princezně, v dopisech nazývané Katharina) zjevil a naléhal na ni, aby klášter opustila. Jako o Katharině se o ní mluvilo proto, že se takhle neustále *chovala*, totiž *nafoukaně*, *tvrdohlavě*, a že *nepřijímala jiný než vlastní názor*. Katharina byla určena k tomu, aby vyšla najevo její moc jako Boží dcery.

Ďábel tomu svými vystoupeními zabránil, avšak Boží moc tím ještě získala na velikosti. *Jak Bůh přislíbil, Katharina měla náhle zemřít na mrtvici a být prokleta.*

Matka Boží dále Petersovi v dopisech sdělovala, že by měl Katharinin osud rozhlásit a zároveň se přitom zmínit i o osudu své nejmilovanější dcery, jež Katharinin osud předpověděla. Měl by proto Marii Luisu požádat, aby se za princeznu modlila, neboť jen ona by ji ještě mohla zachránit.

V jiném dopise stálo, že prvorozená dcera Matky Boží se za Katharinu pomodlila; navštívila na několik hodin peklo a dosáhla tam toho, že Katharinu sice měla postihnout mrtvice, avšak vzhledem k Boží spravedlnosti a milosrdenství na ni neměla zemřít.

Ve skutečnosti se ale domnívám, že Katharinu či princeznu postihla tak silná mrtvice, že jsme si mysleli, že na ni zemře.

Jménem Madony jsem napsala četné jiné podobné dopisy určené Petersovi: ‚Ďábel vzal na sebe podobu mé milované dcery a princezně namluvil, ať má strach, že ji někdo otráví.‘ Ve stejné podobě se také zjevil novicce sestře Agnese Celeste (její otec je lékař) a ptal se jí, jakým jedem by bylo možné člověka s jistotou zabít. Sestra jí odpověděla. Potom se ďábel v téže podobě zjevil ještě sestře Marii Ignazii a zesnulé sestře Marii Felice; obě byly tehdy novicky. Řekl jim, že si Bůh a pater Peters přejí, aby byl princezně do jejího léku přimíchán jed, neboť její duše se těší zvláštní Boží milosti, takže smrtí dojde spasení. Ďábel, stále ještě v téže podobě, ukázal Marii Ignazii a Marii Felice, jež u princezny dlely, odkud si mají ten jed opatřit, totiž z kazety v místnosti matky mistrové, kde měla Maria Luisa uloženy své písemnosti, a z jedné plechovky v klášterní lékárně. Ještě si dobře vzpomínám, že jsem také psala, že ďábel v podobě Marie Luisy spolu s těmi dvěma novickami odešel do Katharininy komory a vlastní rukou tam vložil jed do nádoby, v níž

byl pro princeznu připraven lék. Navíc ďábel další řádové sestry, Marii Giuseppu, Marii Giacintu a Giuseppu Marii ... upozornil na to, co ty dvě výše zmíněné novicky Maria Ignazia a Maria Felice dělaly, když princezně podávaly otrávené léky. Ty tři řeholnice si všimly ještě dalších ďáblových úkladů, neboť našly další jedem znečištěné šálky a krabičky.

Tohle všechno se odehrávalo během velmi těžké princezniny nemoci.

Dopis psaný Madoniným jménem končil tím, že Petersova oblíbená dcera věděla, co ten ďábel dělá, když přijal podobu Marie Luisy a zabýval se princeznou, že však zůstávala ve skrytu, aby se za princeznu a její dcery modlila... Nakonec ještě dodávám, že když se princezna uzdravila, pater Leziroli nám kázal, že *ďábel dokáže zjevovat osoby; může se dotýkat a klamat, a proto že musíme věřit Božím služebníkům.*“

Následujícího dne Maria Francesca ve své výpovědi pokračovala:¹⁷ „Chci se ještě vrátit k té věci s jedem a princeznou a doplnit, aby to bylo jasnější, že v těch dnech, kdy byla princezna nemocná a hovořilo se o jejím otrávení, tak jsem jménem Madony v jednom dopise Petersovi také psala: ‚Ďábel odnesl mou kazetu do lékárny a tam nám ukázal plechovku s jedem. Byla bych ale raději, kdyby kazeta zůstala v místnosti mé dcery.‘

V dalším dopise psaném opět Madoniným jménem Matka Boží žádala Peterse, aby kněžně vyřídil, že všechno, co se od mistrové dověděla, bylo ďáblovo našeptávání. A tohle že má také říct svému kardinálovi (Nejvele důstojnějšímu Reisachovi).

Z jiného dopisu se lze dozvědět, že Peters čekal na nějaké Madonino znamení, které by princeznu ... nějak přesvědčilo, protože tomu stále nechtěla věřit. Madona mu však odpovíděla: *„Ne, žádné znamení jí dávat nebudu! Ten, kdo nevěří*

Božím služebníkům, nevěří ani v zázrak. Závěrem Petersovi sdělila, že toto znamení jí dá sám ďábel. Znamení spočívalo v Ježíšově jménu, vytesaném do jedné cihly ve stěně cely Marie Luisy. Zakrátko se na jiné cihle objevilo vytesané jméno Maria. Peters vypracoval kletbu proti ďáblu, kterou měl spolu se svým kolegou Lezirolim pronést každý třetí měsíc. Tu kletbu jsem si z Petersova rukopisu opsala.“

Když tuto údajně nebeskou korespondenci Matky Boží dešifrujeme, vyplyne z toho, že to probíhalo následujícím způsobem. Maria Luisa se zprvu před možným příštím obviňováním kryla tím, že nechala Madonu sdělit, že ďábel jedná v její (Marie Luisy) podobě. Poté byl vymyšlen zásadní protiklad mezi „svatou“ Marií Luisou a „nevěřící“ Luisou Marií, jež musela z nebeského rozhodnutí svou domýšlivost odpykat smrtí, zatímco Maria Luisa měla být Bohem velebena. A nakonec se řešilo praktické provedení: Maria Luisa se u Agnese Celesty, dcery lékaře, informovala o tom, které jedy působí nejsilněji, a novicky Maria Ignazia a Maria Felice byly, opět z nebeského pověření, angažovány jako spolupachatelky travičských úkladů.

Rozhodující dopis byl napsán ještě 8. prosince, téhož dne, kdy došlo k oné scéně v klášterním presbytáři. Toto datum odvodil Sallua z výpovědi abatyše, jež do protokolu uvedla, že den předtím, než princezna náhle a tak vážně onemocněla, tedy 8. prosince za ní přišla Maria Luisa celá ustaraná a říkala:¹⁸ Bůh chce princeznu potrestat a pošle na ni nemoc, která ji připraví o život. Tohle pak několikrát opakovala. „A skutečně se princezně druhého dne po jídle udělalo špatně, zvracela a bolelo ji břicho a následujícího rána ji náhle postihla ta těžká nemoc.“

Nebesý ohlášenou otravu provázely odpovídající projevy zbožnosti. Maria Luisa například novicky vyzvala, aby se modlily nověnu k drahocenné krvi, aby Pán nechal jednu

osobu v klášteře co nejrychleji onemocnět. A novickám bylo rázem jasné, že tím nebyl míněn nikdo jiný než princezna.¹⁹ Zmíněná nověna, devět dní trvající modlení, je zvlášť intenzivní forma modlitby, při níž věřící Boha úpěnlivě prosí o splnění svého přání. To, že se zde měli věřící devět dní modlit za kněžninu smrt, představovalo hanebné zneužití církevní liturgie, což inkvizitor neopomněl poznamenat.

— *Dramaturgie jedné otravy*

Při rekonstrukci přesného průběhu travičských úkladů narážel Sallua na nemalé problémy. Po déle než rok trvajícím dotazování svědkyň musel dominikán konstatovat, že to, co řeholnice říkaly, mnohdy vzájemně nesouhlasilo. Četné řeholnice včetně novicek zaslechly pouze pověsti a po dvou letech je náležitě vyšperkovaly. K objasnění průběhu zločinu přinášely tyto informace jen málo. Inkvizitorovi bylo záhy jasné, že vskutku přitěžující výpovědi se dají čekat jen od ojedinelých řeholnic a novicек.

Z vyjádření Marie Francesky si však Sallua mohl odvodit, na které řeholnice by se měl obrátit. Byly to především přímé spolupachatelky Marie Luisy, novicky Maria Ignazia a Maria Felice, přičemž ovšem Maria Felice krátce po dramatických událostech z prosince 1858 za podivných okolností zemřela; dále lékařova dcera Agnese Celeste, ošetřovatelka Maria Giuseppa, která jako jediná nahlížela na nebeské dopisy skepticky, a posléze Maria Giacinta, jež v prosinci 1858 byla pro nemoc upoutána na lůžko, podobně jako Agnese Celeste a Katharina. Dále k tomu patřil klášterní advokát Luigi Franceschetti, který se s madre vicarií pravidelně stýkal a kterého mohla poměrně nenápadně pověřovat obstaráním různých věcí ze zdrojů mimo klášter.

Rozhodující informace o travičském komplotu mělo tudíž inkvizitorovi poskytnout zevrubné dotazování těchto svědků. Přišel přitom na stopu dramatickému průběhu celé akce, a především množství jedů při ní použitých, jejichž dávky by musely usmrtit slona.²⁰ Přesvědčivou chronologii vražedných pokusů se mu však kardinálům dodat nepodařilo.

Bylo to také tím, že to bylo vůbec poprvé, kdy měl dominikán co činit s kriminálním případem. Zkušený vyšetřovatel by hned zpočátku počítal s rozporností výpovědí, zejména pokud jde o časové údaje, a snažil by se je konfrontovat s časovými údaji obsaženými v Katharinině *denunzii*. V takovém případě se ukáže, že mnohé rozpory vyplývají pouze z omylů v paměti a průběh travičského komplotu se odhalí v dostatečně jasných obrysech.²¹

Po scéně v klášterním presbytáři Maria Luisa neváhala ani okamžik a ihned začala pracovat na zavraždění Kathariny. Prvním krokem bylo izolování kněžny od ostatních sester. A tak jí například zakázala, aby se zúčastnila modliteb u smrtelně nemocné Marie Saverie, v jejíž cele se během 8. prosince řeholnice shromáždily. Jak uváděla Maria Giuseppa, ihned po smrti Marie Saverie upadla madre vicaria do delšího bezvědomí. Když se probudila, předstírala, že byla unesena do nebe, kde hovořila s Ježíšem Kristem o posledním soudu s Marií Saverií. V Kristově rozsudku nad Marií Saverií prý „rozpoznala i jeho rozsudek nad Luisou Marií“. Ta prý „brzo zemře a bude prokleta“, protože její „slzy a modlitby u Boha nic nezmožily“.²²

Ještě téhož večera se Maria Luisa pustila do přípravy smrtelné krmě pro princeznu. Agnese Celeste spolu s jinými novickami pozorovala, jak mistrová tříští sklo na malé střípky. Řeholnice pokládaly sklo za nebezpečné a nabádaly Marii Luisu, aby si při tom dávala pozor na oči. Úlomky skla způsobují v závislosti na velikosti poranění ústní sliznice, žaludku

a střeva a vyvolávají vnitřní krvácení, jež je tím nepatrnější, čím drobněji je sklo rozdrveno. K činu pak Maria Luisa přistoupila kolem 6. hodiny večer, kdy se řeholnice musely dostavit do klášterního chóru k večerním hodinkovým modlitbám, takže se mohla domnívat, že ji nikdo nepozoruje. Když se jí nemocná Maria Giacinta ptala, proč se kolem její cely kradla tak po špičkách, obdržela pokryteckou odpověď, že ji kvůli její nemoci nechtěla probudit. „Tehdy už jsem začala mít podezření, že někdo chce princeznu skutečně zabít. Tím spíše, že jsem si všimla, jak novicky Maria Ignazia, Maria Felice a Agnese Celeste spolu s mistrovou Marií Luisou stále něco u princezniny postele kutily. Ohlásily, že si činí nárok pečovat o nemocnou princeznu jen samy.“²³

Maria Ignazia měla ještě téhož středečního večera předložit kněžně k jídlu kaši s rozdrčeným sklem. Pamatovala si, že ji tehdy k sobě zavolala mistrová novicek:²⁴

„Maria Luisa začala asi takhle: ‚Dcero, to, co vám teď řeknu, musí zůstat nejpřísnějším tajemstvím; nikomu o tom nevyprávějte. Marii Felice o tom nic neříkám, protože ta by mne mohla přivést do úzkých. Jak víte, když dodržujeme poslušnost, nedopouštíme se ničeho špatného a my dodržujeme poslušnost vůči paterovi (myslím, že mínila Peterse). Proto byste měla vzít kousek spongie, vložit do ní kousky skla a smíchat to pak s kaší, kterou dnes večer přinesete Luise Marii (princezně).‘

Z takového rozkazu jsem byla celá zmatená a odpověděla jsem, pokud jsem toho byla schopná: ‚Paní matko mistrová, jestliže vám Pán tohle nařídil, pak by bylo nejlepší, kdybyste to provedla sama, protože víte, jak ten rozkaz provést. Jistě si dovedete představit, že by si toho Luisa Maria mohla všimnout a věc by nezůstala v tajnosti.‘

Po této odpovědi mistrová chvíli mlčela a potom se mě zeptala: ‚Víte, který lék je zároveň jed?‘

Odpověděla jsem: „*Opium je jed!*“

Tím to onoho dne skončilo a mistrová doprovodila patera Peterse, který vyšel z princezny cely, ke dveřím. Já jsem se celá sklíčená odebrala do malého presbytáře, abych se s tím svěřila Pánu a Panně Marii a nechala si od nich poradit, jestli musím mistrovou poslechnout, nebo ne a jestli ta osoba, která se mnou mluvila, byla mistrová.“

Po váhavé reakci Marie Ignazie se Maria Luisa rozhodla jednat sama. Agnese Celeste pozorovala, jak si před Katharininou celou „sáhla do výstřihu a něco vytáhla“, co potom přimíchala do kaše určené pro Katharinu.²⁵ Katharina kaši snědla, ale nebylo jí po ní dobře. Během dopoledne ve čtvrtek 9. prosince proto požádala o šálek čaje, který jí také okamžitě přinesly. Jenomže jí po něm lépe nebylo: čaj u ní vyvolal prudké žaludeční bolesti, závrať a zvracení.

Příčinou potíží mohlo být přimíchání dávivého kamene do čaje. Sestra Maria Giuseppa, ošetřovatelka a lékárnice v Sant’Ambrogio, inkvizitorovi sdělila, že ji o dávivý kámen požádala mistrová novicek. Lékárnice jí ukázala lahvičku s touto látkou a důrazně ji varovala: „Stačí nepatrná kapka a vyvolá silné nutkání ke zvracení.“²⁶

Dávivý kámen zvaný též dávivý vinný kámen (chemickým názvoslovím vinan antimonylo-draselný) obsahuje antimon, jenž stejně jako arzen patří mezi polokovy. Má nejprve velmi sladkou chuť, potom chutná odporně a vyvolává prudké, nezvládnutelné nutkání ke zvracení. V nízkých dávkách byl v 19. století používán při kašli k uvolňování sliznice. Maximální přijatelná denní dávka činí 0,5 gramu, větší množství vyvolává zánět žaludku a střev s prudkým zvracením a průjmy, také poškození střevní sliznice.

Katharině muselo být tento čtvrtek příšerně, nad čímž Maria Luisa nedokázala skrýt svou radost. Tehdy ještě nemocná Maria Giacinta uváděla, že mistrová novicek k ní

přišla celá rozzářená a hlásila:²⁷ „Víte o tom? Princezna už dostává bolesti.“

Maria Giacinta vyprávěla dále: „Později jsem potkala Marii Ignazii a na mou otázku, jak se daří princezně, odpověděla ostře: „Ano. Daří se jí špatně. Leží v posteli s otevřenýma očima a dívá se podezřívavě jako kat. Nechtěla si vzít lék ani heřmánkový čaj, z jídla neochutná prakticky nic a nechá to odnést, protože má podezření, že to je otrávené.“

Odpověděla jsem celá udivená: „Copak jsme zase v Macchia della Faiola?“

Zmínkou o této obci Giacinta narážela na pověstné shromaždiště brigantů – italských lupičských band, jejichž řádění bylo v 19. století proslulé.²⁸ Tak neuvěřitelná byla pro Marii Giacintu představa travičského komplotu.

Maria Luisa však chtěla mít naprostou jistotu a účinek rozdrceného skla a dávivého kamene jí nestačil. Během dne se proto obrátila na Agnese Celestu, čímž si opatřila další spolupachatelku. O této rozmluvě se novicka před inkvizitorem podrobně rozhovořila:²⁹

„Večer ke mně přišla mistrová, zavřela dveře a řekla, že se mne musí na něco zeptat. Musím to prý ale proboha držet v tajnosti, zejména před Marií Giacintou a paterem Petersem. Já jí to slíbila a ona se mě pak zeptala: „Jelikož jste dcera chirurga, můžete mi říct, co je potřeba k tomu někoho usmrtit s pomocí jedu? Ale tak, aby se příčina smrti nedala zjistit. Čili aby se třeba mrtvola nenafoukla.“

Než jsem jí na to odpověděla, tak jsem se zeptala: „Mistrová, vy jste to už zkoušela také se sklem, které jste večer rozdrtila?“

Odpověděla: „Ach! Sklo nic nesvede.“

Já: „Klesne třeba ke dnu?“

Ona: „Ano, sklo se usazuje.“

Já: „I když se najemno rozdrtí a pořádně v kaši rozmíchá?“

Ona: „To už jsme zkoušely, ale stejně kleslo dolů.“

A Agnese Celeste pokračovala: „Ačkoli jsem tušila, že účelem téhle rozmluvy byla princeznina otrava, mistrová mi řekla: „Nic si při tom ale nemyslete, protože nadřízená může mít mnoho důvodů klást takové otázky.“

Potom jsem po její otázce ještě dodala, že opium ve velkém množství může způsobit smrt. To jsem aspoň slyšela, když byla nemocná má sestra. Po dotazu mistrové jsem ještě připojila, že opium je černé. Když se pak ještě zeptala, jaké přesné množství může být smrtelné, tak jsem odpověděla: „Obvykle se podává jen nepatrné množství jako lék, ale když se ho jen trochu přidá, může to způsobit smrt.“

Upozornila jsem ji, že jednou dostala Maria Giacinta dvě pilulky opia a postihl ji z toho prudký zánět. Nakonec se mě zeptala, jestli neznám ještě něco jiného, co je smrtelné.

Odpověděla jsem: „Terpentýn a ten je průhledný.“

Ona na to: „Ten se nedá jen tak jednoduše přimíchat, to by se poznalo.“

Od tohoto okamžiku mi už bylo jasné, že chtěla princeznu otrávit.

Navrhla jsem také nehašené vápno. ... Už se nepamatuji, jestli jsem se také zmínila o rulíku a rtuti. Ona odešla s tím, že bych si měla vzpomenout ještě na nějaké další možnosti a o našem rozhovoru se nezmiňovat.“

Použití terpentýnu a nehašeného vápna by vedlo k poletání zažívacích orgánů a ke smrti, Maria Luisa si však zatím musela poradit s prostředky, jež už měla k dispozici. Večer 9. prosince dostala Giuseppa Maria pokyn, aby pro kněžnu připravila heřmánkový čaj, do kterého Maria Luisa „z jiného šálku“ něco přilila, jak ošetřovatelka pod přísahou vypověděla. Katharina nápoj okusila, ale odmítla jej pít. Byl tmavý a chutnal „odporně“.³⁰ Poprosila jednu novicku, aby ten čaj ochutnala. I ta jej považovala za nepoživatelný.